

ARKIVOLI I KUQ

Atë e vranë. E varë një mesditë të bukur. Kalimtarët e vunë trupin e tij nën hijen e një arre shekullore. Shekullore, pse edhe arra, ashtu si njeriu, e tregon moshën e vet. Pasi qëllloi dhe iu afrua vrasësi i pa nurin që i kishte rënë djalit në fytyrë. Nur djalërie dhe engjëlli bashkë..... I pa nurin dhe u tremb. Dhe ngriti armën dhe shtiu. Qëlloi përsëri, zotërinj! Arra u drodh. Kishte parë kushedi sa vrasës. Të ardhur nga jashtë e të mbirë nga brenda. Vrasës me perçe e vrasës me qillota, vrasës me kama e vrasës me topa. Por vrasës që të vrisnin të vdekurin, nuk i kishin parë kurrë sytë e saj të blertë. E vari poshtë kurorën e saj të dendur e mbuloi vendin e ngjarjes, që vrasësi të mos kish nga të ikte dhe njerëzit ta shihnin, Ta shihnin e të ruheshin prej tij. Arra do të donte që t'ia merrte vetë frymën vrasësit, mirëpo, si fillim shekulli që ishte, besonte edhe pema e moçme drejtësinë.

Dëshmia e parë

Ai ishte nga një fshat i thellë i Shqipërisë. Ishte vetëm 17 vjeç; fëmija e parë i një familjeje të varfër. Pas tij vinin katër motra të bukura, si njëra, tjetra, të dhimsura si ato. Durim e quanin djalin she ishte si nuse: skuqej kur fliste. Kishte një shpirt si engjëll, një shpirt si det, një shpirt si behar. Rritej çdo ditë e njerëzia thoshnin "Marshallah!". Rrugët e kurbetit ishin hapur prej kohësh. Plot djem të fshatit kishin kaptuar kush malet, kush detet she endeshin nëpër botë. Disa shkonin e ktheheshin, disa iknin e s'vinin më. Ata që ktheheshin tregonin për vuajtjet, për shtypjen, për shkopinjte në kurriz e për shkopinjte në shpirt. Të gjitha duroheshin, por shkopinjte e shpirtit dhembnin më shumë, ato u dhembnin dhe të vdekurve, jo më të gjallëve.....

Kishte edhe nga at që ishin bërë mirë, kishin marrë me vete edhe familjet e jetonin qyteteve të botës, por këta qenë shumë më pak në krahasim me të tjerët, fatkëqinjë .

Atë mbrëmje nëntori, pasi mbylli ato pesë dhitë në kasolle, Durimi hyri në shtëpi. Babai lëngonte nga ajo sëmundje e keqe që ne fshat nuk ia zinin në gojë emrin. Kishte qenë njeri i punës i ati dhe burrë i fortë, por sëmundja e kishte vënë përposh dhe po e rrëgjonte çdo ditë. Rrëgjimi i tij po merrte me vete edhe atë pak ekonomi të shtëpisë, sepse s'kanë thënë kot të parët që çatinë e mban trari kryesor.

Babai e vuri re që i biri diç donte t'i thoshte, diç bluante përbrenda, por nisej të fliste e i kaptonte fjalët.

- Sikur do të më thuash diçka, - i tha

- Dua, por s'di si do ta presësh, - iu përgjigj djali me kokën ulur.

Babai e kuptoi se ç'do t'i thoshte djali. Ai ishte burrë i mençur. E dinte edhe sëmundjen që kishte, e dinte se djali donte të ikte dhe se nuk do ta shihte më, pasi sëmundja nuk do ta linte gjatë në këtë botë. Por i mbajti brenda vetes ato që mendoi dhe djalit i tha:

-Po mire, por birë, ik, ik e të paftë Perëndia!

Nuk poli më. Djali i ngriti pak jastëkun ndën shpatulla e u ul e i puthi ballin.

Kur ia tregoi gruas, nënës së Durimit, asaj iu drodh buza. Dy lot nuk pritën të përplasej qerpiku, por u rrokullisën e u thërrmuan në buzë, u ndanë në qindra pikëza e ranë në gji.

- Po, po,...- nisi të thoshte,- por...

- Hajde tani, - i tha i shoqi, - Ta shohë perëndia!

Dhe s'foli më derisa djali u bë gati e kaptoi portën e avllisë.

Dëshmia e dytë